

Indonesië

Marijn & Jeroen op reis

26 september tot en met 30 oktober 2008

Marijn & Jeroen op reis

Indonesië

26 september tot en met 30 oktober 2008

SAMENSTELLING: JEROEN DE HAAS

Alle teksten zijn afkomstig van
de weblog: www.jeroendehaas.nl

Selemat Datang!	4	Geslaagd!	32
Asian gambling.....	5	Foutje bedankt	33
Orang Belanda ontmoet Orang Utang	7	Upperclass in Ubud	35
Monkey business	10	Niet mokken, lekker wokken.....	36
Van eiland naar eiland	13	De geheimen van de Balinese keuken	37
Javaanse Jongens	15	Nieuw land onder de voeten.....	39
Inside Indonesia.....	16	Hotsprings in Soa	41
Tempels en vulkanen.....	19	Adventure Island	43
Als de rook om je hoofd is verdwenen.....	21	Varen naar varanen.....	45
Vulkanisch Java	23	Dragons den	47
De mannen met de zwavelblokjes.....	25	Bergafwaarts.....	48
Met de neus op de feiten.....	26		
De Onderwereld.....	28		
Nemo found!	29		

Selemat Datang!

Medan | zondag 28-09-2008

We zijn terug in Azië. Tropisch dan ooit. Na een goede vlucht en een leuke eerste hele lange dag in Kuala Lumpur zijn we nu neergestreken op Indonesisch grondgebied. Met de ochtendvlucht kwamen we aan in Medan. De visa waren in orde en de chauffeur stond ons op te wachten.

Omdat het nog een beetje vroeg was om gelijk al in te checken hebben we direct twee bezienswaardigheden bezocht. Eerst het Mai-moon Paleis van de sultan en daarna de grote moskee van Medan. In het hotel hebben we nog even de jetlag proberen weg te dutten. Het tijdsverschil, warme weer en het Tiger bier van gisteravond maken nog superslaperig.

Daarna eropuit voor een lunch. Langs het Onafhankelijkheidsplein waren allemaal eettentjes. Uitgestorven, dat wel in verband met de Ramadan. Deze loopt een oktober op zijn eind, dus het zou leuk zijn als we ook nog iets meepikken van het Suikerfeest. Hier in het hotel mogen we in ieder geval na zonsondergang aanschuiven aan het Ramadanbanket van vanavond. Ben benieuwd. Overigens was de Nasi Rames Ikan (vis, in dit geval de kop) tussen de middag best lekker. | **Jeroen**

Tussen verdieping 41 en 42 hangt de 'skybridge' die de torens met elkaar verbindt.

Asian gambling

Medan | zondag 28-09-2008

Vandaag zijn we in Medan aangekomen op Sumatra. Het is hier lekker tropisch, maar gelukkig kunnen we zo even een plonsje nemen in het zwembad van het hotel. Medan is een aardige stad, met nog de nodige verwijzingen van onze overheersing hier.

Na een lange reis en weinig slaap hebben we gisteren Kuala Lumpur onveilig gemaakt. Gelukkig konden we onze hotelkamer nog niet in, zodat we eerst naar de Twin Towers gingen. Dat bleek een gelukje, want na 10:00u zijn alle tickets voor de dag uitverkocht.

KL zoals Kuala Lumpur wordt genoemd is een beetje een uit de kluiten gewassen dorp. Veel groen en ruim opgezet, maar wel 2,5 miljoen inwoners. Grappig om eens te zien, maar je hoeft er niet te lang te blijven... Helaas had onze jetlag nog een nadelig neveneffect, in de kroeg waar we een biertje deden konden we namelijk totoformuliertjes invullen van Engelse wedstrijden die werden uitgezonden. Naar goed Aziatisch gebruik wordt er natuurlijk overal op gewed... Achteraf bleek dat ik de wedstrijd van Manchester United goed had voorspeld, maar toen lagen we al lang en breed op een oor... De jetlag is er nu wel uit, dus zijn we klaar voor de reis. | Marijn

Van 1998 tot 2004 was de Petronas Twin Towers het hoogste gebouw ter wereld. Nu is het nog slechts de hoogste 'twin towers' met 451 meter tot aan de antenne.

Boven: onderweg naar Bukit Lawang zien we een boer aan het werk op zijn rubberplantage. Rechts: de gids op zoek naar Orang Utangs in het dichtbegroeide en glibberige regenwoud.

Orang Belanda ontmoet Orang Utang

Tuk Tuk | woensdag 1-10-2008

Na Medan is het even stil geweest. Op onze slaapadressen was het internet bepaald niet voorhanden. Daarom dan ook een hoop nieuwe ervaringen in een post.

Het begint bij ons vertrek uit Medan, de hoofdstad van Sumatra. Onze chauffeur rijdt ons over de tweebaanswegen vol met gaten veilig en wel naar Bukit Lawang. De vertrekplaats voor treks door de jungle met een grote garantie om oog in oog te komen met de boscens ofwel orang oetan.

De lodge waarin we verblijven is simpel maar zeer eco-vriendelijk. Toilet en douche bevinden zich op een binnenpleintje in de open lucht. Verder wordt afval gerecycled en wordt de stroom 's nachts uitgeschakeld.

We kunnen nog dezelfde middag op pad met een gids de jungle in. Na ons resort lopen we eerst door een stuk rubberplantage. Aan het eind daarvan staat een officiële grenspaal die het begin van de jungle inleidt. Dan houdt het ook wel een beetje op met paden. De ruimte die je hebt is da uitgespaard door de vele toeristen die hier speciaal voor komen, maar het blijft een kruip door sluip door. Wel prachtig hoor en groener dan je ooit kunt bedenken.

Een tweede gids is ons al vooruit gegaan en probeert voor ons de oetans te spotten. Het lijkt erop dat we niet veel succes hebben totdat

na wat heen en weer lopen er toch een exemplaar met jong in de bomen hangt. Maar dan de aap blijft niet zitten en slingert zich een weg naar ons. Al snel hangt moeder aap, opnieuw aan de jungle toevertrouwd na een wildcursus in het opvangcentrum, op een meter voor ons aan een stam. Smachtend naar het fruit dat de gidsen hebben meegenomen.

Een banaan, twee, drie volgen en dan zijn wij aan de beurt. Met een trillende hand houd ik een banaan vast en breng die naar de even menselijke hand van de aap. Even raken we elkaar en voor mij is het magisch. Voor de aap wat minder, want de banaan is in een handige beweging gepeld en verorberd.

Er volgt meer belangstelling vanuit de bomen. In totaal voeren we afwisselend vijf exemplaren. Moet gezegd het is een moeder en haar nakomelingen. Er is geen mannetje bij, die leeft alleen en dieper in de jungle. Maar goed ook want die mannetjes schijnen wel wat groter agressiever te zijn.

We besluiten ons jungleavontuur met een survivaltocht. Zonder de tweede gids had ik die niet overleefd. Op zijn slippertjes en vaak blootsvoets hielp hij mij de steile modderhellingen op en af. In de hitte en luchtvochtigheid nog een hele klus.

Thuisgekomen wachtte ons de beloning. Een koude douche en bier op onze eigen veranda. En wat sluit een jungle-ervaring nou beter af

dan een plens regen? Een megaplens regen. Wat zachtjes begon eindigde in een stortbui zoals ik die nog maar zelden heb gezien. Het beekje voor onze lodge veranderde in een half uur in een snelstromende rivier.

De volgende ochtend reden we weer terug naar Medan om daar na een bezoek aan een krokodillenfarm en het nuttigen van een lunch de afslag naar Berastagi te nemen. Dit dorpje ligt hoog in de bergen en is omringd door vulkanen. De Chinezen hebben het ook ontdekt en ons familiehotel zit er vol mee. Het dorp is druk in de weer met het aanstaande feest, want de ramadan zit erop. Vanuit het open raam van onze hotelkamer hoorden we dat het nog lang onrustig bleef in het dorp.

Deze morgen weer verder naar het eiland Samosir. Dat eiland heeft nog een klein schiereilandje genaamd Tuk Tuk en daar zijn we nu aangekomen. Ik schrijf we, maar onze chauffeur en de tassen moeten nog arriveren. Het was wat druk met de overtochten van de veerboot, want ook hier hebben de Chinezen het vakantieoord ontdekt.

De chauffeur zette ons op een voetgangersferry en bleef zelf achter in de lange rij wachtende auto's die hier hopelijk vanavond nog moeten aankomen. Intussen hebben we het eiland al verkend en een internetcafé gevonden dat operationeel was! | Jeroen

Een magische ontmoeting tussen gewone mensen en een 'bosmens'.

Het eco-lodge in Bukit Lawang lag pal aan het oerwoud.

Monkey business

Tuktuk | woensdag 1-10-2008

De afgelopen dagen even zonder internet gezeten, het kan dus nog, dit voornamelijk vanwege het einde van de Ramadan. Alles ligt hier stil... Hier in het mooie Tuktuk dan eindelijk een ouwe rammelbak met modem gevonden.

Inmiddels de jungle al weer achter ons gelaten. Dit was een zeer enerverende ervaring. Met een tocht van drie uur door de jungle sjouwen zijn we tegen vijf orang oetans aangelopen. Geweldige beesten! De gids had wat fruit bij zich en die beesten aten gewoon uit je hand. Af en toe was het even opletten als ze weer van tak tot tak wegslingerden, er breekt nog wel eens wat af zo her en der... Maar goed, de tocht vervolgde over glibberige slingerpaadjes, berg op en af. Gevolg was dat we doorweekt waren van het zweet, de jungle is wat vochtig...

Gelukkig konden we 's avonds even afkoelen onder een ouderwets regenbuitje. Alle registers werden open gezet en in no-time stond ons chaletje echt aan de rivier...

De volgende dag naar Berastagi. De nogal druilerige omstandigheden en het naderende Suikerfeest maakten dit dorpje een beetje sloom. Maar goed, de omgeving met zijn rokende vulkanen was er niet minder om.

Vandaag dus aangekomen in Tuktuk, op het eiland Samosir in het Tobameer. We zitten

Crocs: exemplaren in maat XXL zoeken een plek in de zon. Klaar voor de mode-industrie?

weer in een schitterende accommodatie aan de rand van het meer. Helaas is onze bagage er nog niet, want de rij met auto's die op de boot

wilden was zo lang, dat onze chauffeur ons aanbeveelde maar vast met het lokale pontje te gaan. Hopelijk kan hij nog mee vandaag. | Marijn

Links: De Si Piso Piso waterval die uitmondt in het Tobameer op Noord Sumatra.

Rechts: Een huis in Karo-Batak-stijl. Geschikt voor een koning.

Binnen hangt het machtsvertoon aan de staanders: buffelhoorns. Elke hoorn staat voor een gewonnen strijd of oorlog. Hoe meer hoorns hoe machtiger de koning dus.

Van eiland naar eiland

Boven: culturele dansgroep aan het werk. Onder: de veerboot naar het veelzeggende Honeymoon island.

Jogyakarta | zaterdag 4-10-2008

Donderdag zijn we ingewijd in de gebruiken en geheimen van de Bataks. Een van de vijf stammen die Sumatra rijk is. Op het eerste gezicht een vredig volk dat veel belang hecht aan zang en dans.

Toch als je als bezoeker wordt rondgeleid in hun museumdorp benadrukken ze maar al te graag het sinistere verleden. Dan spreken we over het kannibalisme dat hier vroeger werd gepraktiseerd. Gevangenen van concurrerende dorpen werden eerst een week uitgehongerd, dan verwond om te kijken of ze geen kwade geesten bevatten en vervolgens werd langzaam het hoofd afgesneden. De koning dronk het bloed ter versterking van zijn magische krachten. Andere delen stonden op het menu en restjes: armen en benen werden in de rivier gegooid. Dat is nog eens andere kost.

Dan geef ik toch de voorkeur aan het stukje zang en dans dat we ook nog hebben mogen aanschouwen en waaraan we helaas geen deel mochten nemen.

Word je de ene ochtend nog wakker in het vakantiedorpje Tuktuk, val je dezelfde avond nog in slaap in hartje Jogyakarta op het belangrijkste eiland van Indonesië: Java. Dat kan eigenlijk alleen maar in het tijdsbestek van twaalf uur als alles goed geregeld is en niets tegenzit.

Geveldecoratie van een Batak-woning. Een ander decoratief element aan de muur waren borsten. Het aantal komt overeen met het aantal vrouwen dat in dit huis leefde.

Onze chauffeur van het eerste uur: Udin rijdt ons met een vooruitstrevende rijstijl in ongeveer vijf uur terug van Parapat (de aanlegplaats van de veerboten naar Tuk Tuk en Samosir) naar het vliegveld in Medan. Onze vlucht vertrekt daar om 15:10u en we landen zacht op Soeharto Airport in Jakarta. Daar vliegen we binnen twee uur weer weg naar het vliegveld van Jogyakarta. Ook hier is onze komst aangekondigd en we kunnen zo in de auto stappen naar ons in koloniale stijl opgetrokken hotel.

Na een goede nachtrust zijn we vanmorgen op de pedalen gesprongen en hebben een fietstocht door de buitenwijken van Jogja gemaakt. Erg ontspannen en leuk. De bewoners van de wijk, de bewerkers van het land iedereen is in voor een praatje en met behulp van onze gids lukt dat prima. We ontmoeten een oude marineman die het nog in zijn eentje tegen Maleisië heeft opgenomen in oorlog in de 60-er jaren en we ontmoeten - heel bijzonder - de vinder van de plaatselijke tempel. Na Borobudur en Prambanan ook een zeer belangrijke archeologische vondst.

's Middags hebben we een rondje Jogja gedaan. Met het Sultanpaleis, zijn verwoeste zwembad en de beestenmarkt was ook de middag snel gevuld. Mede omdat we ook langs ons hotelzwembad hebben gelegen... | Jeroen

Even buiten Yogyakarta is het prachtig fietsen langs de rijst- en pindavelden, mangobomen, begraafplaatsen en tempels.

Candi Sambisari werd, naar eigen zeggen, ontdekt door deze man toen hij zijn land schoffelde en op de top van de tempel stuitte. De tempel lag verborgen onder een laag vulkanische as.

Javaanse Jongens

Yogyakarta | zaterdag 4-10-2008

Inmiddels hebben we Sumatra achter ons gelaten en zijn we via Jakarta nu in Yogyakarta aangekomen. Dit ligt in Centraal Java, zo'n beetje in het midden tussen oost en west. Een erg relaxte stad met voornamelijk laagbouw. Dit maakt het niet zo onpersoonlijk. Je ziet veel oud koloniale gebouwen, waaronder ons fantastische hotel. Alsof de passagiers van De Batavia zo aan tafel kunnen gaan... Alles in authentieke stijl en met authentieke bediening. Als een vorst in de Oost

zullen we maar zeggen. Grappig is dat er toch nog redelijk wat Nederlands wordt gesproken hier. Zo zijn we door het paleis van de Sultan rondgeleid vanmiddag door een goed Nederlands sprekende dame, die het van haar ouders had geleerd. Met alle foto's van de koloniale tijd en het lezen van De Heeren van de Thee (H. Haasse), maakt het dat oude tijden herleven...

Vanochtend met de fiets de kampongs aan de rand van Yogya verkend. Dwars door de rijstvelden en andere plantages. Van de een krijg

je een verse mango die net voor je neus rijp uit de boom was komen vallen, de ander verteld honderd uit over vroeger. Zo kwamen we een boertje tegen die stomtoevallig in de jaren zestig zijn schop in de grond zette en op een steen stuitte. Dit bleek een tempelcomplex uit 900 A.D. te zijn...

Fantastisch hoe die man, inmiddels 78, vertelde over de Nederlanders en de Japanse bezetting. Hij kon geen Nederlands helaas, maar onze gids was gelukkig mondig in het Engels. Zelfs de schoolliedjes uit die tijd kwamen naar boven... | **Marijn**

Inside Indonesia

Malang | dinsdag 07-10-2008

Zo, daar ze we dan weer eens... Dit maal vanuit Malang. Malang is een stad van zo'n 700.000 inwoners en ligt in de bergen. Dit maakte het voor de Nederlanders een ideaal oord om te vertoeven. De temperaturen zijn hier een stuk aangenameer dan in het snikhete Jogja. De Nederlandse invloed is hier wederom alom aanwezig, straks gaan we lunchen in Toko Oen, een nog in authentieke stijl verkerende lunchtent van vroeger. Alles nog helemaal artdeco enzo.

Jogja was zeer interessant. De Borobudur en de Prambanan waren zeer de moeite waard. Helaas waren we niet de enige bezoekers, aangezien het de laatste dag was van de vakantie hier in Indonesië. Alle lokalen gingen ook nog even erop uit... Maar ja, dat maakte de ervaring er niet minder om. Zondagavond met de gids op stap geweest. Hij had ons 's ochtends

met de fiets al rondgeleid en wilde ons in zijn vrije tijd het echte Jogja laten zien. Geblinddoekt moesten we driemaal proberen een afstand van zo'n 150 m af te leggen om tussen twee bomen uit te komen. We waren niet de enigen die hier niet helemaal in slaagden... Hilariteit alom in ieder geval. Helaas boorden we zo wel de kans om een wens te doen door onze neus...

Daarna de traditionele Rondé geproefd, een soort gember soepje. Erg lekker. Vervolgens bij een klein straattentje wat gegeten, zoals de locals doen. Daar mocht je zelfs met je handjes eten!

Gister een lange rit van zo'n 10 uur achter de rug, maar allemaal met het doel om morgen de Bromo vulkaan te gaan beklimmen. Om 03.00 's ochtends moeten we acte de presence geven om de zonsopgang te kunnen gaan bewonderen. Ik denk dat we wel waar voor onze nachtrustonderbreking gaan krijgen... | Marijn

Boven: een foto vanaf Taman Sari, het waterpaleis ofwel de speeltuin van de sultan.

Rechts: eten met je handen. Langs de kant van een drukke straatweg vormt een laken de afscheiding tussen het eetstalletje en het drukke verkeer. Eten met je handen is hier gebruikelijk. Rijst met een hete kip en citroenthee smaakte opperbest.

Tempels en vulkanen

Malang | dinsdag 7-10-2008

Onze dagen in Jogjakarta zitten erop. We zijn gisteren in een lange autodag een flink eind oostwaarts gereden. Maar uiteraard niet voordat we de twee voorname bezienswaardigheden rondom de stad Jogjakarta hebben bezocht.

Dat zijn natuurlijk de Borobudur en de Prambanan. Beide tempels hebben veel overeenkomsten. Beide zijn gebouwd voor het jaar 1000, vervolgens zo'n duizend jaar in de vergetelheid geraakt en daarna opnieuw ontdekt en deels gerestaureerd door kolonisten.

De Borobudur is geen tempel waar je echt in kan. Het is een groot piramideachtig bouwwerk met verschillende niveaus. Elk niveau staat voor de fasen van de verlichting van Boeddha. Erg indrukwekkend allemaal en de manier waarop ze duizend jaar geleden die stenen zonder cement op en aan elkaar wisten te houden wekt ontzag.

De Prambanan is net als de Borobudur letterlijk onder een laag vulkanisch puin vandaan gehaald. Het is een complex van meer dan tweehonderd tempels met enkele grote hoofdtempels. Eind 19e eeuw is men begonnen met het uitzoeken van de miljoenen puzzelstukjes en langzaam bij beetje verrijzen er weer een paar schitterend tempels. Of het werk ooit afkomt, is maar de vraag. Twee jaar geleden zijn de tempels bij een lange aardbeving opnieuw ernstig beschadigd. Kon je voorheen nog in de tempels naar de mooie beeldhouwwerken kijken, nu mag je er alleen nog aan de buitenkant langslopen.

Een gids maakt het verschil bij een bezoek aan de Borobudur. Zonder zou het hoe en waarom van de tempel bijna niet te bevatten zijn.

's Avonds werden we opgepikt voor een traditionele zang- en dansvoorstelling. Het verhaal van Ramayana is hier legendarisch, maar ook al had ik Nederlandstalige uitleg op papier bij de hand, het blijft toch een verwarrend schouwspel met zoveel goden, koningen, demonen en wat al niet meer.

Zoals gezegd hebben we gisteren veel auto gereden. Vandaag mochten we uitslapen en rijden we nog een kort stukje naar het dorpje nabij de vulkaan Bromo. Vannacht trekken we daar in het donker heen om de zonsopgang te bekijken vanaf de rand van de vulkaan! **Jeroen**

Voor de goede verstaander beelden duizenden stenen voorstellingen het verhaal van evenzoveel goden uit.

Het restauratiewerk van Prambanan vraagt op de onrustige aarde van Java evenveel engelengeduld als de bouw ervan 1000 jaar geleden.

Als de rook om je hoofd is verdwenen...

Kalibaru | woensdag 8-10-2008

Inmiddels komt hier de regen met bakken uit de hemel zetten, maar wij zitten lekker droog en hebben zojuist even geluncht. Vanochtend om 03.00h ging de wekker af en vertrokken we in alle vroegte naar Mt. Bromo. We waren niet de enigen die niet konden slapen zo te zien, want de stoet met jeeps en minibusjes deed niet onder voor een zomerse dag naar Scheveningen.

Ter plaatse aangekomen was het nog pik-kedonker en was iedereen in opperste staat van paraatheid om het natuurwonder te kunnen aanschouwen. En ja hoor, om iets over half vijven kwam het ochtendgloren boven de horizon uit. En wat was er dan zoal te zien? Mist, heel veel mist... Het hele dal hing vol met dikke wolken die met grote snelheid over onze hoofden een weg uit het dal probeerden te vinden. Nu en dan brak de mist even en vingen we een glimp op van wat bergkammen en een enkele rookwolk... De hemel kleurde rood en paars en dat was in ieder geval al de moeite waard om vroeg op te zijn gestaan...

Maar het wachten werd gelukkig beloond. De wolken werden steeds dunner en plots was daar de enorme kegel van de vulkaan te zien. Geweldig! Naast de Bromo nog twee andere vulkanen, waaronder de hoogste op Java. Het schouwspel was adembenemend!

Na een kop koffie om op temperatuur te komen zijn we afgedaald naar de zandvlakte die

leidt tot de kraterwand. De klim omhoog was te doen, en bovengekomen steeg ons de heerlijke geur van zwavel tegemoet. Dikke pluimen ontstegen de diepe krater. Fantastisch om te zien. Helaas moesten we deze ervaring weer met vele tientallen mensen delen, maar ja, dat maakte het niet minder mooi!

Daarna lekker ontbeten in een mooi guest-house in de buurt en vervolgens door naar Kalibaru. Daar gaan we vanmiddag lekker even uitblazen en gaan we morgen de plantages aflopen. Koffie, kaneel, nootmuskaat, you name it, they got it...

Nu nog even die regenbui afwachten voor we weer naar buiten kunnen... | Marijn

Dat Nederland verbonden was met Indonesië wordt meer dan eens duidelijk.

Vulkanisch Java

Zon, wolken en landschap doen al miljoenen jaren hun best om er een magische ervaring van te maken. Een dagelijks uitverkocht schouwspel.

Kalibaru | woensdag 08-10-2008

En dat noemen ze vakantie. Om half negen naar bed, om drie uur op, met een zware tas op je rug zes trappen op en dan maar op pad naar een of andere vulkaan. Nu ik het gedaan heb, kan ik het me inderdaad niet mooier voorstellen!

Vanmorgen heeft de zon een fantastisch landschap aan ons onthuld. Het vulkaanlandschap in Oost-Java is werkelijk zeer indrukwekkend. In alle vroegte reden we een berg op waar bij zonsopkomst de contouren van dit gebied zich al een beetje prijs gaven. Toen het eenmaal licht was en het grootste deel van de wolken overgetrokken waren stonden we ineens oog in oog met een aantal vulkanen, al-

len zo'n beetje tussen de 2300 en 2800 meter boven zeeniveau.

Een ervan, de Bromo, is te beklimmen. Via een soort duinwandeling in donkergrijs lavazand loop je richting een trap met 250 treden naar de kraterrand. Het fraaie uitzicht wordt enigszins beperkt door de grote hoeveelheid zwavel die uit de kratermond damp. Soms waait er een wolk jouw kant op en het ruiken en vooral inademen van de zwavel is geen pretje.

Toen waren we om een uur of acht weer terug aan de voet bij de auto en hebben we voor ons gevoel al een hele dag achter de rug. We zijn verder gereden richting Kalibaru alwaar we nu in de lobby van het hotel een tropische regen- en onweersbui afwachten. We slapen

op een oude plantage en dat is heel bijzonder te noemen. Op weg naar de lunch kwamen we hier buiten de volière met kakatoes en andere gevederde vriendjes ook een flink formaat vleermuis tegen. Die was even te luchten gehangen bij een bakje met fruit. Toch wel even slikken als je het niet verwacht! Nu hangt hij weer veilig te slapen in zijn kooitje. Ik hoop alleen niet dat ze hem vannacht los laten vliegen!

Morgen kijken we een beetje van de route af. We rijden nog een stukje van de route af richting een andere spectaculaire vulkaan met kratermeer (Kawah Ijen). Dan lopen we die de volgende dag nog op en verlaten dan aansluitend per veerboot Java. | Jeroen

De mannen met de zwavelblokjes...

Pemuteran | vrijdag 10-10-2008

Pfff, zojuist op Bali aangekomen en hier is het lekker tropisch warm zullen we maar zeggen... Vanochtend een fantastisch mooie toch gemaakt naar de Ijen vulkaan. Deze is beroemd om zijn zwavelproductie.

Om 4:30u reden we weg uit ons hostel in de bergen en nog geen tien minuten later stonden we aan de kant aan de wioldoppen te draaien... Lekke achterband... Het materieel in de auto was van dien aard dat wel het gereedschap wilde draaien en buigen, maar de bouten van het wiel niet. Uiteindelijk had een voorbijkomende auto een kruissleutel die het euvel snel verhielp. Alsnog op weg naar de krater.

Vanaf het vertrekpunt was het nog zo'n 3 km lopen en volgens de boekjes deed je daar zo'n 1,5 uur over. Onze gids dacht daar anders over en schoot als een gems over de alpen-

weitjes... Het eerste stuk was steil omhoog en goed afzien, maar na een drie kwartier werd het wat vlakker en na een uur stonden we op de kraterrand. Fantastisch!

Het kratermeer strekte zich groen onder ons uit en op de oevers kleurde het gele zwavel. ADO zou er trots op zijn geweest! Vanuit de diepte klommen steeds dragers naar boven die elke met soms wel 110kg aan zwavel de krater uit kwamen klauteren. Wij hebben het ook gedaan, en zonder de zwavel was het al een hele tour. Vooral de steeds optrekkende zwaveldampen maakt het ademen af en toe lastig. Maar goed, dat hoort er dan maar bij. Per kilo zwavel krijgen de mannen circa 5 eurocent. Maximaal lopen ze drie keer het stuk op en neer per dag, dus de giganten verdienen dan ongeveer 15 euro per dag. Je wilt niet weten in wat voor omstandigheden daar beneden ze de zwavel moeten verzamelen... | Marijn

Misschien is Bromo toeristisch en druk, maar het blijft een wonderlijk landschap.

Met de neus op de feiten

Pemuteran | vrijdag 10-10-2008

En laat nu niemand in Nederland meer mopperen dat hij of zij een hondenbaan heeft. Wat we hier gezien hebben in de krater van de vulkaan Ijen werkt zeer nuchterend. Zeker voor twee gasten die al twee weken doen en laten waar ze zin in hebben en dat nog eens drie weken volhouden.

Bij Ijen lopen mijnwerkers de steile kraterwand omhoog met aan hun juk twee manden met daarin de eigele rotsen. Draggers sjuwen per keer tussen de vijftig en honderdtien kilo de vulkaan uit. Een kilo'tje brengt ongeveer Rp. 600 op.

De zwavelrook in de krater is niet te harden en bijt goed in de longen. We zijn dan ook maar niet tot de bron afgedaald, maar de draggers zullen wel moeten. Respect, maar toch ook wel een beetje mensonterend. In Nederland is het allemaal zo slecht nog niet...

Nu weer verder. We zijn aangekomen op Bali en het contrast met de ochtend kan niet groter zijn. Een resort aan het strand, zon, open lucht toilet en douche en als klap op de vuurpijl morgen het begin van de duikcursus. | Jeroen

Wat voor ons afzien is voor een prachtig uitzicht met vestikkende stank, is voor de zwoegers hier dagelijkse kost. Kilo's zwavel moeten omhoog over de kratermond en ook weer beneden naar een verzamelplek.

Vanuit de haven van Ketapang vaar je in ongeveer een uur naar Bali. Het eiland bij uitstek waar het vakantiegevoel je onmogelijk kan ontgaan.

De Onderwereld

Pemuteran | zondag 12-10-2008

En daar ga je dan. Je leegt je luchtvest en beetje bij beetje daal je af naar een diepte waar je normaal gesproken zonder hulpmiddelen niet komt. In eerste instantie hebben we gistermiddag de hele middag op een diepte van een meter zestig in het zwembad geoefend met duiken. Een hele nieuwe ervaring, dat ademen onder de waterspiegel! De eerste drie teugen lucht bevallen niet, maar de vierde gaat al beter en dan wordt het grappig.

Op zich is het vertoeven in het zwembad best leuk. Zelfs de wat minder leuke oefeningen als het afdoen van je masker of het omschakelen naar een alternatieve luchttoevoer zijn te overzien in de veilige haven van ons resortpooltje. Maar dan komt toch de ochtend dat je in de wijde oceaan hetzelfde trucje moet toepassen.

Dat is een indruk die toch wel even met je gezonde verstand speelt. Wie haalt het nu in zijn hoofd om op acht meter diepte zijn eigen lucht te verruilen voor dat uit de fles van een ander! Maar ja, veiligheid staat voorop en je moet het toch maar kunnen. Het afdoen van je masker is een heel ander verhaal, dat kost nog aardig wat zelfverzekerdheid en moed. Maar met horten, stoten en twee flinke slokken zeewater is het me gelukt.

De beloning voor al dit martelwerk is ruimschoots voldoende. Na afloop van alle oefeningen zweven we nog ongeveer twintig minuten door de prachtige opnieuw aangroeiende koralen.

De flora en fauna zijn hier al prachtig en dan moeten we nog een duik nemen bij Mejangan, een topper onder de duiklocaties als ik de aanplakbiljetten mag geloven. | **Jeroen**

Praktijkles aan de duikschool. De voorbereidingen op een duik zijn secuur. Werken alle meters, heb ik voldoende druk, is de fles wel echt gevuld met het juiste lichtmengsel, doet het duikvest wat het moet doen? Het is allemaal heel wat als je het voor de eerste keer moet doen.

Nemo found!

Pemuteran | zondag 12-10-2008

Ja hoor, hij is gevonden... In de anemonen van Middle Reef zwom ie lekker tussen zijn vriendjes, heb 'm zelfs even op mijn hand laten zwemmen! Volgende keer bij mij thuis...

Het duiken is weer fantastisch, wel relaxed om alles weer even opnieuw te oefenen. Nu zitten een oor nog even dicht, maar dat gaat wel weer weg. Het gevoel als je de diepte in zakt wanneer je de knop van je BCD (*Buoyancy Control Device*) indrukt en langzaam naar de diepte wegzakt is fenomenaal. Wel even de oortjes klaren, maar na wat gepop ben je er helemaal klaar voor. Jeroen doet het prima, alleen ga ik nog een keer zijn duikbril afpakken... Dat vindt 'ie niet zo'n leuke oefening.

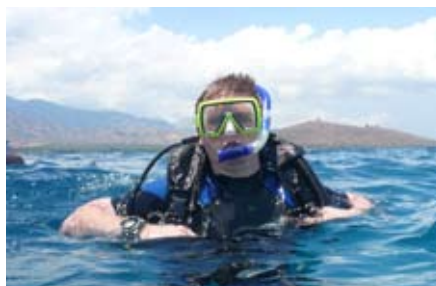
De temperaturen zijn hier om naar huis te schrijven en de locatie doet daar ook niet voor onder. Een eigen bungalowtje met de rustgevende branding op de achtergrond... Tja, Bali hebben we het nog niet gezien, maar de onderwaterwereld is in ieder geval fantastisch.

Morgen gaan we met een fotocamera onder water, dus kunnen we jullie onze halsbrekende toeren na afloop laten zien. Misschien gaan we ook nog wel naar de haaien morgen... | Marijn

Hollandse Nieuwe net uit het water.

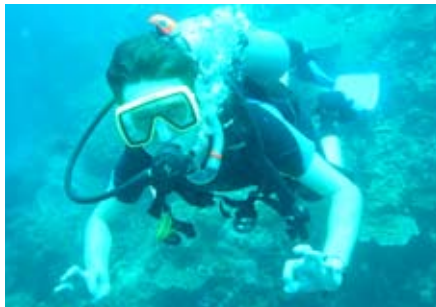

Terwijl wij onze uiterste best deden het duiken onder de knie te krijgen, maakte onze duikinstruceur een fotoreportage om nooit te vergeten.

Geslaagd!

Pemuteran | maandag 13-10-2008

Een beetje gek om tijdens je vakantie zo in de studieboeken te duiken, elke dag weer wat bijleren. Haast Spartaans, maar de moeite heeft zich uitbetaald. Sinds vanmiddag ben ik de trotse bezitter van een duikbrevet voor *Open Water*. Nu is het nog een printje, maar over een paar weken ligt er een keurig duikpasje in mijn brievenbus. Vanochtend werd het schriftelijk examen gehou-

den, daarna volgde nog een duik met laatste oefeningen. En ja, het afdoen van het masker ging goed. Er zijn zelfs foto's van die we op cd mee hebben gekregen. De tweede duik 's middags was waar het allemaal om te doen is. Een zogenaamde *fundive*. Gewoon zonder zorgen je laten afzinken langs prachtige koralen, scholen vissen en wat de diepte al niet meer voor moois te bieden heeft.

Voldaan, tevreden en ook eigenlijk wel trots (op mezelf) zetten we het avontuur op Bali morgen weer voort. Mag ook wel want de afgelopen drie dagen zijn we het resort niet afgeweest en hebben we alles op de menukaart hier wel zo'n beetje gehad. | **Jeroen**

Foutje bedankt

Ubud | woensdag 15-10-2008

Stonden we dan. De rugzakjes gepakt, de grote bagage klaar om afgehaald te worden bij onze garden villa. Totdat de man van de receptie roet in het eten gooide. Maar u hebt hier nog een dag tegoe! Wat? Nee hoor dat kan niet... maar toch wel. In de roes van mijn duikexamen wellicht waren we beiden in de veronderstelling dat onze dagen in Pemu-teran geteld waren. Niets bleek minder waar. We zouden pas de volgende dag vertrekken naar Ubud.

Een dag van schaamteloos luiëren, lezen en eten volgde. We hebben het er maar niet meer over. Vanmorgen was dan wel het moment om te vertrekken. Maar goed ook. In vijf dagen zijn we niet buiten het Taman Sari Resort geweest en dat is toch wel heel erg lang. Met een busje reden we langs de noordelijke bezienswaardigheden van Bali. Zoals daar zijn: de Gitgit waterval en drie meren.

Daarna kwamen we aan in Ubud en daar ontmoetten we toch wel het summum van decadentie. We zijn gestopt in een Garden View Villa. Hebben ons eigen zwembad, een buiten douche, een binnen douche, een bad met douche, twee wasbakken en twee buitenplaatsjes om van zon of schaduw te genieten. Dit is met gemak het meest luxueuze slaapadres in mijn reisverleden te noemen. En dan ook nog eens nabij het levendige kunstenaarscentrum van Ubud. Ik prijs me gelukkig. | Jeroen

Hoe paradijselijk ons resort ook was, na vijf dagen intern popelden we om eens een deur verder te gaan.

Upperclass in Ubud

Ubud | woensdag 15-10-2008

Na 5 dagen resort denk je alles gehad te hebben, luxe, geen stress en goed eten... Kom je in Ubud aan, leiden ze je naar je nieuwe gastenverblijf, blijkt het een bungalow met privé zwembad, een buiten en binnen douche, een bad, twee lounge suites buiten, een slaapkamer met enorm hemelbed... Veel luxer zullen we het niet kunnen vinden vrees ik. Tja, het is afzien op Bali...

Vandaag Bali doorkruist, watervallen, muren en leuke dorpjes waren ons deel. Alles is hier volledig ingericht op toeristen. De lokale marktjes zijn je reinste toeristen fuiken, maar ja, wat verwacht je op Bali... Uiteindelijk aangekomen in onze bestemming Ubud.

Ubud is een leuk plaatsje met veel artistieke aspiraties. Overal zie je galerieën en artshops. Veel toerisme, maar nog op een heel relaxed niveau. Wat dat betreft is Bali wel een stuk anders dan Java, dit is het vakantie-eiland pur sang. Wat dat betreft zal Flores nog wel weer een uitdaging worden, daar gaan we back to basic. In ieder geval zitten we hier de komende dagen als een vorst in onze bungalow en krijgen we zelfs nog Indische kookles. | Marijn

Na de sensatie van het duiken tijd voor cultuur en natuur van Bali. Linksonder: de Gitgit waterval. Links: Ulun Danu aan het Bratanmeer. Rechts het Monkeyforest in het centrum van Ubud.

Niet mokken, lekker wokken...

Ubud | vrijdag 17-10-2008

Bali is niet alleen bekend om haar stranden, haar dansen en haar natuur, nee Bali is ook bekend om haar zeer verfijnde gastronomische hoogstandjes.

Vanochtend mochten wij onze eerste stapjes maken in de Balinese keuken. Onze chef was een alleraardigste kok die ons eerst alle benodigde kruidenrijtjes aanwees. Vervolgens beginnen met de basis, de boemboe. Dit is een kruidenmengsel wat in bijna elk gerecht wel wordt gebruikt. Hij vertelde dat zijn moeder elke dag nieuwe maakte, om zo de dagelijkse kost te kunnen bijkruiden.

Na het nodige snij, hak-, stamp- en bakwerk was de boemboe gereed, op naar de gerechten. Op het menu stonden gestoomde babi (varkensvlees) in bananenbladeren, geroosterde ikan (vis) in bananenbladeren, vissaté, een groenteschotel en de lokale atjarvariant.

Voor het vouwen van de bananenbladeren

bleek een startercursus origami geen overbodige luxe, maar na wat oefenen kwamen er mooie builtjes en rolletjes op de plank. Deze waren gevuld met de babi dan wel de ikan.

De vissaté was een wat kleffe bedoening, daar was de startercursus pottenbakken erg handig geweest... Je gooit wat vis in de blender, doet er wat specerijen bij en je gaat vervolgens een balletje rollen. Deze kneed je vervolgens kunstig om een breed satéstokje, et voila, de saté kan de gril op. De boontjes werden gewokt in een eigengemaakte pindasaus en afgeserveerd met pepertjes.

Voor het bereiden van de atjar kunnen we een startercursus piepers snijden aanbevelen, met grote precisie moeten de pepertjes, sjalotjes etc. in zeer dunne plakjes gesneden worden... Serveer het bovenstaande op mooie schaaltes, en... eet smakelijk! We zijn zelfs gediplomeerd nu en in te huren voor feesten en partijen... | Marijn

In een plaatselijk hotel leren we de fijne kneepjes van de Indonesische keuken. Met een schatkamer aan mooie ingrediënten die het eiland prijsgeeft krijg je straatstenen nog wel lekker.

De geheimen van de Balinese keuken

Ubud | vrijdag 17-10-2008

Deze morgen zijn we ingewijd in de keukegeheimen van de Balinese keuken. Met behulp van een chef hebben we zelf een heuse rijsttafel bereid. Daarbij vielen een aantal zaken op.

De bumbu is de basis voor alle gerechten. De bumbu is een saus samengesteld uit sjalotten, knoflook, chili pepers, zwarte peper, zout, steranijs, gember, tamarinde en zo kan ik nog wel even doorgaan. Je begrijpt dat als je dit alles in een vijzel vermaalt er goddelijke geuren ontsnappen. Het geheel moet nog even met palmolie aangebakken worden en je hebt een totaal andere bumbu dan die wij zo liefdeloos in een plastic bakje in de supermarkt halen.

Vervolgens wijdden we ons aan gestoomd

varkensgehakt. En daar komt weer een andere truc om de hoek kijken. Die van het multifunctionele bananenblad. Deze grote groene bladeren worden in handzame vierkante bladeren gesneden en deze dienen perfect als stoom- of grillpakketje.

We hebben ook nog Ikan Pepes gemaakt (zoetwater vis in bananenblad van de barbecue), Sate Lilit (tonijngehakt op een satéstokje), pindasaus met groenten en een Balinese sambal. De recepten verdienen navolging en gaan zeker mee in de tas (evenals de oorkonde die we mochten ontvangen).

Al met al zijn we culinair weer aardig op de hoogte gebracht. Vanavond is onze laatste avond in Ubud en dan vliegen we morgen weer een eiland verder: Flores. | Jeroen

Flores, hier bij Maumere, heeft misschien niet gelijk een idyllische aanblik, maar je gaat snel houden van het pure en oorspronkelijke van het eiland.

Nieuw land onder de voeten

Maumere | zaterdag 18-10-2008

Een lang reisdagje is weer achter de rug. Vanmorgen konden we rustig aan doen. We werden om half elf opgehaald om naar het vliegveld van Denpasar te rijden. Daar stapten we in een Fokker 100 richting Maumere. Het vliegtuig had ook nog een tussenstop gepland op het eiland Sumba dus al met al twee keer opstijgen en twee keer landen.

Het is op Flores weer iets meer back to basic. Toch zitten we hier in een mooi huisje aan het strand. Simpel maar wel om van te genieten.

En dat gaan we morgen dan ook maar doen. Met een lange autorit over het eiland schuiven we dan langzaam op naar het westelijke deel van Flores. | Jeroen

Katholieke kerk in Sikka. Op Flores is het merendeel van de bevolking katholiek.

Hotsprings in Soa

Ruteng | donderdag 23-10-2008

Bij een stand van 274.772 km was de kilometer teller al met pensioen gegaan en Joost mag weten hoeveel de vrachtwagen sindsdien nog heeft afgelegd. Maar wij mochten voorin de stuurcabine mee naar het eerstvolgende dorp! Onze, nog geen jaar oude comfortabele Toyota, was namelijk met een mankement aan een klein maar vitaal onderdeel (oliefilter) tot stilstand gekomen. En dan kom je in aanraking met gastvrijheid en behulpzaamheid in Indonesië. De chauffeur van de eerst achteropkomende vrachtwagen nam ons mee en gaf ons onderdak in het huis van zijn oom. Daar kregen we tijdens het wachten op een oplossing koffie en later ook een lunch.

Ondertussen kwam een vriend van het vorige hotel per motor opdraven om een vervangend onderdeel in Bajawa (onze bestemming) te halen. Het heeft iets van drie uur geduurd en er zijn wel vier of vijf mensen aan het helpen geweest maar we konden weer prima verder rijden!

En wel naar warmwaterbronnen in Soa. Want wat is er nou lekkerder dan bij een temperatuur van 35 tot 40 graden een warm bad te nemen. Je ziet ons enthousiasme misschien wel voor je. Maar goed verderop werd de bron gemengd met een rivierstroompje en dat leverde plezierig lauwwarm poedelwater op.

Daarna zetten we onze reis voort naar Bajawa. Een leuk trekkersdorpje met 's avonds in een van de restaurantjes live muziek gespeeld door rasmuzikanten. Aan het eind van de sessie zaten we nog met zijn tweeën krakers als

Hotel California, *Let it be* mee te zingen. En het zal eerder door ons gezang zijn gekomen dat we nog met zijn tweeën zaten, want wat konden die gasten spelen. Aan het slot mocht ik ook zelfs nog even met ze *jammen* en dat was werkelijk fantastisch!

Misschien is het goed om nog even het gat te dichtten dat door het internetluwe Flores is ontstaan. Na Maumere zijn we naar het bergdorpje Moni gereden. Daar de volgende ochtend de drie meren in de krater van vulkaan Kelimutu bekeken. Erg mooi want de drie naast elkaar liggende meren hebben alle een andere kleur.

Na Moni kwamen we in Riung terecht en dat ligt dan weer aan de noordkust. Daar bleven we twee nachtjes zodat we een dag konden cruisen langs een van de zeventien eilandjes voor de kust. Wit strand, koraal op snorkelafstand, een visbarbecue en een parasol om rechtop onder te zitten maakten het bijna idyllisch.

De volgende ochtend zoals gezegd de weg naar Bajawa met het motorpech avontuur! Zo is de cirkel weer rond, nog een paar dagen en dan zit Flores er weer op. Morgen gaan we aan boord van de boot die ons naar Komodo en Rinca zal brengen. | **Jeroen**

Verschillende mineralen in de wanden van de kraters van Keli Mutu geven het water steeds een andere kleur.

Links en boven:
een dagje naar een
onbewoond eiland.
Keuze genoeg,
want voor de kust
van Riung liggen
zo'n zeventien ei-
landen. Alle even
schilderachtig met
als hoogtepunten
de gealarmeerde
vliegende honden
die met duizenden
tegelijk het lucht-
ruim kiezen.

**Rechts: de trou-
werij Flores-style.**
Neem een envelop
met inhoud mee en
voel je thuis tussen
je nieuwe familie
en vrienden.

Adventure Island

Ruteng | donderdag 23-10-2008

Na enkele dagen van radiostilte eindelijk weer een berichtje. De afgelopen dagen zijn we internetloos door het leven gegaan en dat was niet de enige luxe die we ontbeerden... Flores is een fantastisch mooi ongerept eiland, weinig toerisme en nog veel kleine dorpjes.

Vanaf Maumere zijn we vertrokken naar Moni. Daar hebben we in de vroege ochtend uurtjes maar weer eens een vulkaan beklommen. Deze had drie kratermeren, een groene, een bruine en een zwarte. Zeer de moeite waard. Vervolgens zijn we doorgereiden naar Ende. Het tanken daar kostte wat moeite, aangezien jan en alleman van deze pomp gebruik wilde maken om zijn jerrycannetje te vullen. Maar na een goed uur vervolgens weer op pad. Nog geen twee kilometer later werden we staande gehouden door de verkeerspolitie, dit kostte weer een half uur... En we hadden nog wel een stukje te gaan naar Riung. Maar na een lange dag uiteindelijk aangekomen in Riung, een klein vissersdorp aan de noordkust. 's avonds bleek een lokaal stel te trouwen en we mochten langskomen. Op traditionele wijze werd dit feest gevierd onder het genot van de lokale arak. Dit was op z'n Hollands gezegd wat laffe pis. Maar goed, na de ceremonie klonken al snel de eerste klanken van *Una paloma blanca* van George Baker en de hele meute ging op Floresiaanse wijze door het lint. Het bleef nog lang onrustig in het dorp...

De volgende dag met een klein bootje op pad

om de eilandjes voor de kust te verkennen. Gewapend met duikbril en snorkel hebben we de lokale riffen verkend en op een hagelwit strand hebben we wat visjes gebarbecued en de meegenomen rijst opgepeuzeld. Fantastisch!

Toen we genoeg hadden van de zon zijn we met het bootje naar de mangroven bossen gevaren waar we honderden vleermuizen gezien hebben. Na wat rumoer van onze bootsjongen lieten zij hun takjes voor wat ze waren en kozen ze het luchtruim. Ongelooflijk wat een herrie en een gefladder!

De volgende dag op pad naar Bajawa, een tochtje van circa 2,5 uur met een tussenstop in een hete vulkanische bron. Na goed een kwartier rijden bleek dat we olie gelekt hadden en dat het peil op 0 stond... Sta je in *the middle of nowhere* op Flores om 7:45u 's ochtends... Geen hond die hier voorbijkomt. Gelukkig toch nog een passerende truck die wel even wilde helpen. De chauffeur constateerde al snel dat het oliefilter stuk was. Tja die kon je alleen in Bajawa krijgen, en daar moesten we juist heen...

We konden meerijden tot het eerstvolgende dorpje en daar bij familie van hem wel wachten, zolang iemand even op en neer naar Bajawa reed. De buurtjongen werd gevraagd om op z'n motorfiets te klimmen en de tocht van drie uur op en neer te maken. Wij werden ondertussen voorzien van koffie, eten en Indonesische conversaties. Na het nodige wachten kwam de beste jongen terug met een fles motorolie en een nieuw filter. Deze werd vervol-

gens door onze chauffeur en de truckchauffeur weer vakkundig gemonteerd, zodat we uiteindelijk om 14:00u weer verder konden. Lang leve de Indonesische gastvrijheid, wat een ervaring! Maar nu, op naar het warme water!

Deze bron met water van ca. 60 graden lag bij een vulkaan en via een waterval stroomde deze samen met een lokaal riviertje. Een ideale afkickplaats van alle ellende...

In Bajawa aangekomen bleek in het restaurant 's avonds een bandje op te treden. Vanaf een uurtje of 19.15h kwamen stuk voor stuk de muzikanten binnen druppelen. Na een uurtje waren ze van een duo tot kwintet gegroeid. Ze speelden erg goed en zeer divers, dus de avond vloog om. Maar als klap op de vuurpijl was er nog een toegift van de *special guest* van de avond, te weten ene J.W. de Haas uit Leid-schendam. Onder luide toejuichingen werd hij op de bühne geroepen en speelde nog even een nummertje op de gitaar mee. Een en ander wordt uitgegeven op DVD, te bestellen bij ondergetekende...

Na deze wilde avond vanochtend op pad naar Ruteng. Via een megalithisch dorpje waar juist een offerritueel plaatsvond reden we langs de lokale arak destilleerderij. Via wat potjes en een bamboestok werd hier de lokale whiskey gebrouwen. En deze was beduidend beter dan die op de trouwerij! Inmiddels aangekomen in Ruteng, alwaar het nu pijpenstelen regent. Morgen door naar Labuan Bajo om de boot naar Komodo te pakken. Op naar de *dragons den!* | Marijn

Boven: traditioneel dorp waar niet veel later zou er een waterbuffel geslacht worden. Rechtsonder: rijstvelden verdeeld volgens een spinnenweb.

Varen naar varanen

Sanur | zondag 26-10-2008

Nadat we het allerlaatste stuk autoroute over Flores naar de haven van Labuan Bajo hadden afgelegd betrapte ik me op een lichte opluchting. Even een hele tijd geen slingerweggetjes de berg op dan wel af meer! Het moet gezegd de dagen die we op Flores hebben gemaakt waren avontuurlijk maar ook vermoeiend.

Maar ook bij aankomst in Labuan Bajo was er nog geen rust. Eerst langs het kantoor van de reisagent die zich gezeten achter zijn eenvoudige doch rommelige bureau nogmaals verontschuldigde voor de autopech. Vervolgens was het flippers en masker passen, want de komende dagen zou er weer gesnorkeld gaan worden. Daarna niet getalmd en op naar de haven om in te schepen op de *ms Sjerol*. Een fijn motorbootje met een dek ruim genoeg voor twee matrasjes, een schipper, scheepsjongen en onze gids.

Soepeltjes waren we los van de kade en daarmee begon de tocht naar Rinca en Komodo. Het eerste eiland zouden we nog deze middag aandoen. Daar konden we voor het eerst kennismaken met de Komodo varaan. Na drie uur varen bereikten we Rinca en met een ranger verkenden we een deel van het eiland.

Al snel stonden we oog in oog met een paar ontzagwekkende exemplaren. Die lagen

namelijk gewoon onder het rangerhuis te slapen. Doen ze altijd omdat ze op de lucht van de keuken afkomen. Hoezo wild? Toch even verder gelopen zat er een vrouwtjesvaraan te waken voor haar ondergrondse nest. Met een grote boog liepen we eromheen, want de beesten kunnen agressief reageren en een beet van een varaan gepaard met de schadelijke bacteriën in zijn speeksel is zeer gevaarlijk.

Drie maanden lang waakt het vrouwtje over haar eieren. Dan neemt ze de benen. Terwijl de eieren dan nog zes maanden moeten liggen. Het is vanaf dat moment voor de bijna geborenen dan echt uitkijken. Volwassen exemplaren eten de eieren of zelfs de babyvaranen graag.

Verder heeft de varaan alles wat wild is op zijn menu staan. Wat te denken van herten, wilde zwijnen en zelfs waterbuffel. Deze laatste is een geduchte tegenstander. Tactiek is dan ook om het beest in de slaap aan te vallen. Een beet is genoeg om de buffel drie weken later dood neer te doen vallen, daarna begint het schransfestijn. Met vijftig kilo vlees kan de kleine draak een maand vooruit.

Terug aan boord van de *Sjerol*. Het loopt al tegen vijven en de schemer zet een eerste stap. De boot vaart ons naar een rustig baai vlakbij het dorp Komodo op het gelijknamige eiland. In het donker komen we aan en gaan met nog wat toeristenbootjes voor anker. Nog een avondmaal voor het slapen gaan en dan zit de

De haven van Labuan Bajo.

eerste vaardag erop.

Het slapen op het dek is een aparte ervaring. De wind waait over je hoofd, je ligt onder net iets meer dan een badlaken, alles wat je aanraakt is klam, de vissen zijn rond de boot op jacht en overal waar je maar kijkt sterren. Tot hele melkwegen aan toe. Echt lekker slaap je niet op de boot, maar het is de moeite waard!

De volgende ochtend het eiland Komodo op. Daar maken we een korte wandeling maar geen wilde varanen te bekennen. Ook hier zien we ze pas weer onder de keuken van het rangerhuis. Een tochtje van een half uur over de baai brengt ons bij een fraaie snorkelplek. Daarna is het terug naar de haven van Labuan Bajo smachtend naar die verkwikkende douche (in Ruteng had het hotel namelijk ook al geen douche). We werden netjes afgezet in het plaatselijke ecohotel en konden weer helemaal mens worden.

's Avonds in de bar waar onze chauffeur in zijn bandje speelt gegeten en gedronken. Maar gezien het feit dat zowel gids als chauffeur in hun hometown waren en de chauffeur ook nog op het punt staat vader te worden hebben we het maar niet te laat gemaakt met ze.

Vanmorgen de eerste stap op weg naar huis gemaakt. We zijn weer aanbeland in het internationale Bali. Hier zijn weer Ierse pubs, snelle internetcafés en slimme bierprijzen. Nog tweeënhalve dag zitten we er warmpjes bij! | Jeroen

De boottocht naar Rinca en Komodo was even rustgevend als enerverend. Nog nooit eerder had ik aan dek geslapen onder een dekentje bij een prachtige sterrenhemel. Toch wel onrustig geslapen met dat briesje steeds over je gezicht en alle geluiden van boot en water. Toch wie Komodo en de varanen wil zien, moet het er voor over hebben.

Dragons den

Sanur | zondag 26-10-2008

Na het druilerige Ruteng achter ons te hebben gelaten zijn we vrijdagochtend eerst op de koffie geweest in een authentiek dorpje. Zij onderscheiden zich door de manier hoe ze hun bouwland inrichten, namelijk in het patroon van een spinnenweb. Voor de zaaitijd roept de chieft alle familieoudsten bij elkaar en wordt de taart verdeeld. Vervolgens heeft iedereen dan zijn eigen stuk land te bewerken. Een van de dorpsvrouwen bood ons koffie aan, en ja dan kan je geen nee zeggen... Terwijl de mannen aan de koffie zaten en wat bijkeuvelden werd kindlief gemoedelijk de borst gegeven, alsof we al jaren huisvrienden waren. Gastvrijheid in Indonesië is een ander begrip dan in Nederland...

Vervolgens door naar Labuan Bajo aan de kust. Na het aanmeten van wat snorkelgoed konden we van wal steken. Met een aantal dolfinen in de verte meezwemmend toogden we naar Rinca. Dit is een van de twee eilanden waar de bekende Komodo varanen leven. Op Rinca werden we door een ranger over het eiland geleid en kwamen we een aantal vrouwtjes varanen tegen die hun nesten (dragons den) aan het bewaken waren. Dit doen ze de eerste drie maanden na het leggen van de eieren om de mannetjes varanen en andere roofdieren niet de gelegenheid te geven een ei-

Een beet van een varaan kan, dankzij hun giftige speeksel, dodelijk zijn.

tje mee te pikken. Fantastisch om die beesten te zien. Zeker als je bedenkt dat een beet van deze beesten dodelijk als je niet direct wordt behandeld...

Na Rinca doorgevaren naar Kalong Island. Dit was zo'n 2,5 uur varen. Een schitterende tocht recht op de zonsondergang af. Fantastisch met alle kleuren en kleine eilandjes om ons heen. Ter plaatse aangekomen kon de muziekinstallatie aan en werd de happy hardcore van stal gehaald. Door een tweetal flinke boxen schalde de muziek van de bootsjongen over het water. De partyboot was een feit... Na een lekker maaltje en het laatste slokje biert gingen we met de vissen op stok. Onder een machtige sterrenhemel was het goed slapen, jammer dat mijn maag de kookkunsten van de bootsjongen iets minder verdragen kon, maar goed, die vissen moeten ook worden gevoerd...

De volgende ochtend weer fris en fruitig op en naar Komodo gevaren. Ook hier werden we

met een ranger rondgeleid. Naast kakatoes, hertjes en zwijnen weinig wilds te zien. Alleen bij aankomst bij het rangerhuis lag een vier-tal mannetjes varanen rustig op te warmen. Zij waren op de etensluchtjes uit de keuken afgekomen. De mannetjes zijn groter dan de vrouwtjes en zien er nog vervaarlijker uit. Deze waren nog wat lui omdat ze nog niet op temperatuur waren, het zijn koudbloedige dieren die door de zon moeten opwarmen...

Na al dit natuurschoon nog een frisse snorkelduik genomen op een schitterend rif, waarna onze terugtocht naar Labuanbajo werd begonnen. Na een uurtje of vier varen zetten we weer voet op vaste wal.

Inmiddels in Sanur op Bali aangekomen en hier hebben we nog 2,5 dag om bij te komen van al onze avonturen. We zitten weer in een exorbitant luxe bungalow, dus dat komt wel goed... | **Marijn**

Voor de tweede keer beschikken we over een lodge met privé-zwembad.

Bergafwaarts

Sanur | dinsdag 28-10-2008

Tja met de resterende vakantiedagen gaat het bergafwaarts, net als ons fiets-tochtje van vandaag. Om 7:45u werden we opgepikt en samen met een Deens gezin reden we richting het Batur meer. Na een korte stop bij een koffieplantage werden we voorzien van fietsen, helmen en handschoentjes. Bali on bike!

De tocht was zo uitgezet dat zelfs de grootste cyclybeet de finish zou halen, aangezien de route alleen maar naar beneden was. Vanaf de

vulkaan op zo'n 1.000 meter hoogte tot aan circa 100 meter boven zeeniveau.

Door kleine dorpjes en rijstvelden lieten we ons al remmend naar beneden ploffen. Een leuk tochtje van twee uur, waarbij we de laatste herinnering aan het platteland van Bali en Indonesië hebben opgedaan.

Morgen om 16:30u lokale tijd worden we opgepikt bij het hotel en begint de terugreis naar het koude kikkerlandje.

De cultuurschok zal wel meevallen aangezien Bali zo westers is, de klimaatshock vrezzen we nu al... | Marijn

Biken over Bali is een leuke manier om het eiland te zien.

De Fokker 100 voor de vlucht van Labuan Bajo naar Denpasar. Heel bijzonder voor het boarden moest iedereen eerst gewogen worden.

Vliegmaatschappij	Vluchtnr.	Vertrek	Aankomst
Malaysia Airlines	MH 17	Amsterdam	Kuala Lumpur
VR 26-09-2008	12u05m	12:00u	6:05u
Malaysia Airlines	MH 860	Kuala Lumpur	Medan (Sumatra)
ZO 28-09-2008	1u00m	8:50u	8:50u
Garuda Indonesia	GA143	Medan	Jakarta
VR 03-10-2008	2u15m	15:05u	17:20u
Garuda Indonesia	GA216	Jakarta	Jogyakarta
VR 03-10-2008	1u00m	19:20u	20:20
Merpati	MZ680	Denpasar (Bali)	Maumere (Flores)
ZA 18-10-2008	2u25m	10:00u	12:25u
Indonesia Air Transport	IT004	Labuan Bajo (Flores)	Denpasar (Bali)
ZO 26-10-2008	1u30m	12:00u	13:30u
Malaysia Airlines	MH 852	Denpasar (Bali)	Kuala Lumpur
WO 29-10-2008	2u55m	19:10u	22:05u
Malaysia Airlines	MH 16	Kuala Lumpur	Amsterdam
WO 29-10-2008	12u40m	23:45u	05:55u

